

С Т А Н О В И Щ Е

От проф. д-р Нешо Хайнрих Чипев, Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания, БАН (пенсионер), избран за член на Научно жури и назначен със заповед № РД-38-611/15.11.2022 на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”

ОТНОСНО: Конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ по Професионално направление 4.3. Биологични науки (Ихтиология и аквакултури) за нуждите на катедра „Обща и приложна хидробиология“, обявен в ДВ бр. 82 от 14.10.2022 г.

В обявения конкурс единствен кандидат е доц. д-р Елиза Петрова Узунова, която е представила всички необходими документи според изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на Софийски университет “Св. Климент Охридски”. Представената документацията по конкурса е структурирана и представена по начин, който напълно отразява академичната дейност на кандидата.

Кратки биографични данни за кандидата.

Доц. Узунова завършва Биологическия факултет на Софийския университет “Св. Климент Охридски” като магистър със специализация „Рибовъдство и Ихтиология” през 1994 г. Там през 2004 г. тя придобива научната и образователна степен „доктор“. Доц. Узунова има почти 26 години трудов стаж в Софийския университет, по-голямата част от които са на академична длъжност. Научната ѝ кариера започва през 1996 като асистент в катедра „Обща и приложна хидробиология“, а през 2004г. е назначена на длъжност гл. асистент. От 2013 г. досега тя заема академичната длъжност доцент в същата катедра. Кариерното израстване и професионалната квалификация на кандидата напълно отговарят на тематиката на обявения конкурс за професор в катедра „Обща и приложна хидробиология“.

Оценка на дейността на кандидата

Учебно-преподавателска дейност. Преподавателската активност на доц. Узунова е значителна, включваща извеждането на различни лекционни курсове и практически занятия на студенти от различни специалности, бакалавърско и магистърско обучение в Биологическия факултет на СУ. Доц. Узунова извежда лекционните курсове по Хидробиология, Аквакултури, Ихтиология и опазване на рибните ресурси, Ихтиология и устойчиво управление на рибните ресурси (436 ч.), както и практически упражнения и учебни практики по хидробиология и аквакултури (83 ч.). Доц. Узунова е била научен ръководител на 20 успешно защитили дипломанти. Тя е била също научен ръководител на един защитил докторант и на един докторант отчислен с право на защита.

В заключение, мога да оценя високо цялостната учебно-преподавателска активност на доц. д-р Елиза Узунова, предвид нейния голям обем и разнообразие.

Научно-изследователска дейност. Основният изследователски профил на доц. д-р Елиза Узунова е в областта на изследване на чужди и инвазивни видове риби, редки и застрашени видове риби, оценяване на подходи за възстановяване на речна свързаност и аквакултури. Те намират израз

във висока публикационна активност и разработване на множество научно-изследователски проекти. Доц. Узунова има общо 72 публикации (научни статии, публикувани доклади от конференции, глави от книги).

За участие в настоящия конкурс за професор са представени 13 научни статии в международни научни издания, реферирани и индексирани в WoS/SCOPUS, 2 книги и 5 глави от книги. Статиите са разпределени по квартали както следва: в Q2 – 5 статии, в Q3 – 5 статии, Q 4 – 3 статии. В 7 от представените за конкурса 13 научни статии и в 5 глави от книги доц. Узунова е първи, а в 3 статии е втори съавтор. Има публикувана монография, която не е представена като хабилитационен труд, както и едно университетско учебно пособие „Практическо ръководство за упражнения по ихтиология“. Съавторството в научните трудове показва тясно и ползотворно сътрудничество с редица колеги, специалисти в областта. Доц. Узунова е взела също така участие в 34 международни и 14 национални научни конференции. Доказателство за значимостта на публикуваните изследванията на доц. Узунова е тяхното цитиране. Кандидатът е представил списък с общо 162 цитирания на научни статии, болшинството в издания, реферирани и индексирани в Scopus и Web of Science, h-index: 8 (Scopus).

Справката за изпълнението на минималните национални изисквания от кандидата по чл. 26 от ЗРАСРБ за научна област 4. Природни науки, математика и информатика; професионално направление 4.3. Биологични науки показва набор от точки, които покриват и в повечето случаи дори надхвърлят изискуемия минимален брой точки за критериите:

Показатели	Критерии	Брой точки	Минимален брой точки
група А	дисертационен труд	50 т.	50 т.
група В	хабилитационен труд	100 т.	100 т.
група Г	научни публикации	346 т.	200 т.
група Д	цитирания	324 т.	100 т.
група Е	проекти	557 т.	150 т.

Научните изследвания на доц. д-р Елиза Узунова са актуални и имат значима научна и научно приложна стойност. В проучванията са използвани съвременни и разнообразни методи за анализ. Направеният преглед на представените научни трудове ми дават основание да приема, че личният принос на кандидата при извършването на изследванията и техния анализ не буди съмнение.

Приемам представената справка за приносите на трудовете на доц. Узунова, които са в няколко научни направления: 1. Чужди и инвазивни видове хидробионти; 2. Редки и застрашени ихтиологични видове; 3. Подходи за осигуряване и възстановяване на речната свързаност; 4. Аквакултури

Сред по-значимите научни и научно-приложни приноси, съобразно основните научни направления в които работи кандидатът, бих посочил следните:

1. Чужди и инвазивни видове хидробионти.

В това направление са проведени задълбочени изследванията върху чужди и инвазивните видове риби в България. За първи път у нас е установена натурализирана популация на северноамерикански голямоуст костур *Micropterus salmoides* (Lacépède, 1802). Описани са и са проучени основни характеристики на местни популации на различни чужди и инвазивни видове и са оценени адаптационните им характеристиките съобразно условията на среда в новите им хабитати. В тази връзка, е изработен и публикуван определител на 46 инвазивни чужди видове животни от значение за ЕС, съдържащ информация и оригинални данни за България. Разработен е също 32 езичен инструмент (софтуерно приложение) за подпомагане на вземането на решения относно инвазивността на водните видове (AS-ISK).

2. Редки и застрашени ихтиологични видове.

За първи път е проведено изследване и са представени данни за зависимостите дължина-тегло (LWR), коефициент на Фултон (K) и относителен фактор на кондиция (Krel) за основни есетрови видове от река Дунав. Проучен е хранителният спектър на четири вида есетрови вида (*H. huso*, *A. ruthenus*, *A. stellatus* и *A. gueldenstaedtii*), което предоставя първите сравнителни данни от над 50 г. за промените в хранителния спектър на есетровите риби в българския участък на р. Дунав. В тези изследвания за първи път у нас е приложен нелетален и микроинвазивен подход при изучаване на храненето на риби.

3. Подходи за осигуряване и възстановяване на речната свързаност.

Направен е подробен и задълбочен анализ и оценка на комбинираните въздействия от ВЕЦ върху екосистемите и екологичното състояние на реките. Изработен е пакет от смекчаващи мерки за намаляване на негативното въздействие на ВЕЦ върху околната среда, в който мерките са систематизирани според прицелната група значими въздействия – фрагментация, хидропикинг, качество на водата, промени в ландшафта. Разработена е обективна методика за информирана, прозрачна и обективна оценка за допустимостта за изграждане на нови ВЕЦ. В резултат на научно-практичните изследвания по направлението е дефиниран цялостен подход за възстановяване на речната непрекъснатост и е изготвено съответно ръководство за практическо приложение.

4. Аквакултури

Изготвен е първият цялостен икономически, социален, екологичен и пазарен анализ на развитието на сектор „Аквакултури“ в България, като са идентифицирани основните причини за малките производствени обеми и стойност на аквакултурите у нас, както и за ниското потребление на риба и рибни продукти в сравнение с това в другите европейски страни. Систематизирани са всички аспекти от производството на аквакултури, които могат да окажат негативни въздействия върху околната среда и които съответно е необходимо да бъдат обект на контрол и превенция. Предложена е оригинална методика за определяне на местата, количествата и начините за зарибяване с пъстървови риби, която може да се прилага при изпълнение на национални и

регионални рибостопански планове, планове за управление на национални и природни паркове, и други.

Доц. Узунова има участие в 15 национални и 6 международни научни и образователни проекта, финансирани от както от национални, така и от международни фондове. Била е ръководител на 10 национални проекта. Нейните познания в областта на екологията и опазването на водните екосистеми я правят търсен експерт. Доц. Узунова е участвала в изготвянето на практически оценки и доклади по въздействия от ВЕЦ върху водните екосистеми и предлагането на смекчаващи мерки за намаляване на негативното им въздействие върху околната среда. Всичко това свидетелства за нейната активна научно-организационна и експертна дейност, и за уменията ѝ да работи в екип.

Заклучение

Въз основа на анализа на цялостната учебно-преподавателска и научноизследователска дейност на доц. д-р Елиза Узунова намирам, че тя напълно покрива изискванията за заемането на академичната длъжност „професор“ съгласно Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Представени са достатъчно убедителни доказателства за нейната преподавателска и висока научна дейност. Това ми дава основание, като член на Научното жури по обявения конкурс назначено със заповед № РД-38-611/15.11.2022г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, да дам положителна оценка и да препоръчам на членовете на почитаемия Факултетен съвет на Биологически факултет да гласуват положително за **избирането на доц. д-р Елиза Петрова Узунова на академична длъжност “професор” по професионално направление 4.3. Биологически науки (Ихтиология и аквакултури).**

06.02.2023 г.

Изготвил становището:

(проф. Нешо Чипчев)